

الْحَيْثُ مَوْلَى

نکاح، طلاق، یمین .

معارف اسلامیہ دن « جزء ثامن » در

خادم العلم ملا عالمجان البارودی اثری

طبع سابع

ناشری :

قزان دم :

КАЗАНЬ

ЭЛЕКТРО-ТИПОГРАФИЯ

Министр

1911

رب يسر ولا تعسر رب ثم بالخير

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب النکاح

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم « النكاح من سنتي فمن لم يعمل بسنتي فليس مني » رواه ابن ماجه . ترجمه: رسول الله صلى الله عليه وسلم ايتکان : نکاح منم سنتمدندر ، بس هر کم منم سنتمنی قيلماسه مندن دگل (۲) . هر کمنک مهر ونفقه گه قدرتی بولسه ایولنمکی اولی وافضلدر . اگر نفسی یمان بولوب حرامغه توشمک خوفی بولسه ایولنمکی واجب بولور . خاتونینه ظلم قیامق خوفی بولغانده نکاحلنمک مکروهدر . ایولنمکی تیوش بولغان فقیر کشی بورچلانوب ایولنسهده جائز وممدو حدر .

فصل

نکاحلری بربرینه درست بولماغان کشیلر بربرینه « محرم » ، نکاحلری درست بولغانلری « نامحرم » بولور . محرم ایکی نوع: محرم نسبی، محرم سببی . محرم نسبی بیش صنف کشیلردر: « برنجی » آنا و آنا . « ایکنچی » آنا یا که آنادن بولغان نسل، نه قدر توبهن

(۲) یعنی مٹکا کامل ایروچیلردن دگل .

کیتسه ده. «اویچنجی» بابا و ایبلر. «دورتنچی» بابا یا که ابی لر ننگ
اوز لر نندن طوغمش کمسه لر. «یشینچی» هر کمنگ نسلی، نه قدر
توبه ن کیتسه ده. اوشبو بیش فرقه لر دن بره گونی نکاح جائز دگلدر.
نامحرم: مذکور بیش فرقه دن باشقه کمسه لر در. اولگی درجه سی
ایکی طوغان (۳) بالالار یدر. باشقه لری بونلردن یراق کشیلردر.
یوقار یده ذکر ایدلمش محرم لر طوغش مق سبیلی بولغان محرم لر در.

فصل

محرم سبیلی دخی نیچه تورلی بولور: بعض کمسه لر فاینشلیک (۴)
سبیلی محرم بولوب یعنی نکاح حرام بولوب اورلور. بو طریق برله
فاین آنا، فاین آنا و بونلر ننگ آنا و آنالری برله کیاو وکیلن آرا لر نده
محرم لک حاصل بولور. وهم اوگای آنا و اوگای آنا برله اوگای بالا
آرا سنده محرم لک پیدا بولور، اوگای آنا اول قزنگ آناسینه یا قنلق
قیلغان بولسه. اگر بر خاتوننی نکاح سوکنده یا قنلق قیلما ی طلاق
ایدوب شول خاتون ننگ آناسینی نکاح لئسه جائز بولور. اما
مذکوره خاتون ننگ آناسینی نکاح لئسک درست بولماس. وهم بر
بالانی اجنبیه خاتون ایمرسه مذکوره خاتون بالاغه آنا، زوجی آنا،
بالالری قرداش بولور. محرم نسبی و سبیلی دن یوقار یده ذکر
ایتلمش صورتلر بارچه سی بو ایمر و صورت نده ده صورتله نور. حقیقه
مذهبنده شهوت یعنی نفس آرزوسی برله خاتون جنسندن بره گونی
یا لانغاچ یا که یوقا کیوم آرقیلی توتسه، اول خاتون ننگ آناسی
وقزینگ نکاحی بو کشیگه حرام بولور. وهم بر خاتون بر ایرنی

(۳) یعنی بر آنادن یا که بر آنادن طوغمش ایکی قرندهش بالالری،
اولگی درجه ده بر برینه نامحرم بولور لار.
(۴) فاین ایشلیک عربچه "مصاهره" در.

شہوت برلہ توتسہ اول ایرنگ آتاسی و ہم اوغلی بو خاتونغہ
حرام بولور. و بو توتقی سبیلی بولغان حراملق، اختیارسز و خطا
ویالغش توتو برلہده حاصل بولور. ولہذا برکمسہ اویقو آراسندہ
خاتونی دیو ظن قیلوب اوز قزینی یا کہ خاتونینگ قزینی شہوت
برلہ توتسہ، قزنگ آتاسی بو کمسہ گہ حرام بولوب اورلور،
نکاح برلہده حلال بولماس. خاتون نفسی برلہ اوغلینی توتسہ ایرینہ
حرام بولور. و ہم قاین آتاسینی نفس برلہ توتسہ خاتونی حرام
بولور. یا کہ کیلین مذکور روشدہ توتسہ، کیلین - توتقوچینگ
اوغلینہ حرام بولور.

فصل الرضاع

بالانی سود آتاسینہ ویروب ایمزدرمک اسلامده وقبیل
الاسلام شایع وجایز عادتدر. ولکن کورکام خلقلی خاتوننی
اختیار قیلیمق تیوشلیدر. اگر ایکی یاشی تولماغان بالانی بر خاتون
ایمزسہ بر صوورمق قدر بولسدهده حرمة رضاعیہ ثابت بولور. یعنی
مذکورہ خاتون بالاغہ رضاعا آنا و محرم بولور، خاتوننگ ابری
آنا، بالالری قرنداش بولورلر. ونسبا محرم بولا تورغانلر رضاعادہ
محرم بولورلر، نکاحلری جائز بولماس. و ہم بو بالانگ زوجہ سی
یا کہ زوجی و اولادلری ایمزگوچی خاتونغہ و آننگ زوجینہ
محرم بولورلر. یاش قز ایمزسہ دخی اوشبو حکمدہدر، حرمة رضاعیہ
ثابت بولور. اگر سودنی صاووب طعامغہ قوشوب ویرسہلر معتبر
بولماس، سود یوق حکمندہ بولور. اگر صوغہ یا کہ باشقہ صیق
نرسہ گہ فاطشدرسہلر کوبرہ گی سود بولسہ حرمت ثابت بولور.
اگر سود آز بولسہ ثابت بولماس.

فصل آداب النكاح نكاحده اهل صلاح واهل ديانتنى اختيار

ايدوب ياشرىن خطبه يعنى ياوچيلاق، مهرنى يكلرەك قيلمق، و آز بولسەدە دوست و خويشكە آش و يروب طوى ايتەك، نكاح و خطبەنى آشكارە قيلمق، و جەئە كۈندە بولمق - رعايەسى توشلى بولغان آدابىدندىر. وھم خاتون ايردىن ياشدە، مالدە، درجەدە كەمراک؛ خلقدە، كوركاملەكە، ادبە، تقوالقەدە آرتوغراق بولمق اولى درى. طوى و باشقە توغرىلردە مجرد محبت و الفت ايچون ھىدە و يرشەك كوركام اشدر و لكىن، رىئاً و ماقتانشو ايچون ياكە فارسوشىنە نرسە طمعى بىرلە بولسە مذموم و مكروھدىر. وھم كىلىن قوطلاب و يىرلەش ھىدەلرنى مەردىن حسابلاو جائز دگلدىر. بلكە مەرنى اوز آلدىنە آتالەمشچە تمام ايتەك لازمدىر.

فصل نكاحنك شرطلرى آلتىدىر: «برنجى» طرفىن نك

يعنى زوج و زوجەنك رضالقلرى. «ايكنچى» «عقد» يعنى طرفىن نك ياكە و كىل لرنك «آلدم بىردم» قيلمقلرى. «اوچنچى» ايكى شاهد حاضر بولوب عقدنى بر يولى ايشتمكلىرى. «دورتنچى» نكاحنك مەر برا بوندە بولمقى. «بىشنىچى» خاتون نك ايرگە قبل النكاح نامحرم بولمقى. «آلتىچى» اير مسلمان - خاتون اهل توحىد بولمقىدىر.

رضاء طرفىن قزىنك اولگى نكاحى بولسە كىاونك كم

ايدكىنى و مەرنك مقدارىنى ايتوب قزىن اذن صورالور. آناسى ياكە آناسى اذن صوراعاندى ياكە يبارمش كشىلارى صوراعاندى انكار علامتى بىنمەسە رضالىق ايچون كفايەدىر. يعنى سكوت ايتسە

يا كه كوڭلى يومشارسه (۷) رضالقينى صريح بلدرمه سده رضالق بولور. اكر آنا آناسندن باشقه قرنداشى يا كه آنك وكيلى اذن صوراسه آچق اذنى لازمدر. اكر زوجه اولده برنكاح كورگن بولسه آچق اذندن باشقه نكاح درست بولماس. زوج رضالقيدنه زوجه رضالقى كى آچق اذن بيرمك برله بولور.

نكاح فضولى قز يا كه كياونك خبرندن باشقه نكاح ايدلسه آنك طرفندن «نكاح فضولى» اسمنده بولوب صوگندن يعنى نكاح خبرينى اول ايشتكانده رضالق وپرسه نكاح درست وشرعى بولوب اورلور. اكر راضى بولماسه نكاح يوقفه چيغار. اكر نكاح وقتنده بله توروب رضالقى معلوم بولماسه نكاحدن صوگ رضا بولسه ده نكاحى نكاح بولماس.

عقد: ايجاب وقبول يعنى آلمق وپيرمك سوز لريدر. مقدم ايتلگانى «ايجاب» صوگره ايتلگانى «قبول» اسملى بولور. نكاحده صريح سوز برله ايجاب وقبول لازمدر. وهر قايدو طرف آخرنك سوزينى ايشتمك لازمدر. زوجه مجلس عقده حاضره بولسه اشارت برله تعيين ايدلور. حاضره بولماسه شاهدلرگه اسمن بلدرمك برله. اكر اسمى برله بلنمه سده بولسه آنا وباباسينى ذكر حاجت بولور. * ايجاب وقبول لفظلرى: «نكاح، تزوج، خاتونلق، جفتلك» كى سوز لردر. مثاللى: قز وكيلى «فلان قزى فلاننه نى فلان اوغلى فلانغه تزويج ايتدم» كياو يا كه وكيلى «قبول ايتدم» يا كه (۷) يعنى كوڭلى يومشاب آقرنغه بولاسه. ولىكن قز نك راضى دگللگى بلنسه نكاح اصلا درست بولماس.

«تزوج ایتدم» دیور. یا که قز و کیلی «فلانه نی فلانغه نکاحلندردم»
یا که «باغشلادم» یا که «جفت قیلدم» یا که «خاتونلقغه ویردم»، کیاو
و کیلی «آدم» یا که «قبول ایتدم» دیور. اگر قزئک آتاسینه «قزئنی
مکا ویرگل» یا که «نکاحلاغل» دیگانده «ویردم» یا که «نکاحلادم»
دیسه اوشبو قدر برله نکاح تمام بولور. شرعا نکاح ایجاب و قبول
برله حاصل بولور، خطبه بولمسه ده. ولکن خطبه برله بولمق
ستدر. وهم بیع و شرا، اجاره کبی عقدلرده ده اوّللرنده خطبه
اوقولمق ستدر. (۲) نکاح خطبه سنده و غیر یلرده الحمدلله نحمده
ونستعینه ونستغفره الخ مآثوردر.

ایکی شاهد: ایکی ایر یا که بر ایر ایکی خاتون مجلس
عقدده حاضر بولوب ایجاب و قبول لفظلرینی بر یولی ایشتمکلیری
شرطدر. اگر بر مرتبه عقدده بر شاهد ایشتوب ایکنچی دفعه ده
ایکنچی شاهد حضورنده عقد اجراء قیلسه لر کفایه قیلمس.

مهر - کابین: نکاح مهر برابرنده بولمق واجبدر. ولکن
عقد وقتنده ذکر ایدلمکی یا که اوّلده اتفاق برله آتامقلمری شرط
دگلدن. مهرئک آزی اون درهم (ایکی صوم چاماسنده) یا که شول
بهالی نرسه در. اون درهمدن کیمگه رضا بولوشسه لرده اون درهم
لازم بولور. آتالغان مهر اون درهمدین آرتق بولسه نی قدر
بولسه ده آتالغان قدرلی لازم وزوج ذمه سنده ثابت بولور. اگر

(۲) یعنی اللهغه حمد و ثنا، رسول اللهغه صلوات، کلمه شهادت، سیات اعمالدن
استعاذه ایتمک، قایو لسان برله بولسه ده اوشبولرنی تل برله اجراء ایدلوب
مقصود بولغان عقدنی یورتولور.

مهر اصلا ایتولمه سه یا که مهر سز دیو شرط ایدشسه لر هر ایکی صورتده نکاح جائز بولوب مهر مثل واجب بولور.

مهر مثل: قز نك توغانلرینك مهري قدر لی. بر توغمه لری بولماسه آتاسینك توغانلری اعتبار ایدلور، آناسی مهرينه فارالماس. اگر بر آت یا که بر صغر برابرینه نکاح ایدلسه اورتا درجه آت یا که صغر لازم بولور. مهري تمام حاضر و یرمك شرط ایدلسه بارچه سی «مهر معجل» بولور. اگر بعضسینی حاضر و یرمك بولسه لر بو قدر لیبسی «معجل» فالغانی «مهر مؤجل» بولور. مهر معجلنی نکاح وقتنده و یرمك تیشلیدر. مهر معجلنی آلفانچه خاتون اوزینی زوجینه طابشرماسقه اختیار لی بولور. مهر مؤجلنی نکاح باقی اولغان مدتده طابشرمق لازم بولماس. طلاق صورتده یا که زوجیندن براگوسی وفات بولسه مهر مؤجلنی تمام تولمك وقتی کیلور. (۲) آتالمش مهرانك بارچه سنده زوجهنك حقی ثابت بولادر، خلوة صحیحه بولسه یا که قبل الخلوة احد الزوجین وفات بولسه. اما قبل الخلوة طلاق قیلسه آتالمش مهرانك فقط یارمینی و یرمك لازم بولور. اگر مهر آتالماغانده قبل الخلوة طلاق ایدلسه خاتون ایچون متعه یعنی بر قات کیوم و یرمك لازم بولور. زوج خاتوننك درجه سینیه قاراب بر قات گولمهك، یاوق، بورکه نچك و یرور خلوة صحیحه: ایر و خاتوننك هیچ قایوسنده خستهلق و فرض روزه بولمای و نماز اوقوغان حال بولمای و خاتون حیض و نفاسدن پاك حالنده آولاقده بولولار یدر.

(۲) زوج وفات بولسه ترکه سندن اول زوجهنه مهر بورچینی و یرلوب صوگره میراث و یرلور. زوجیه وفات بولسه زوجدین مهر مؤجلنی آلوب ترکه سینیه قوشلوب تقسیم یا که حساب ایدلور.

حقوق الزوجية: نکاح سببى زوجين آراسنده نيچه

تورلى حقلر ثابت بولادر. هر قايولارينك رعايه و اداسى لازمدر. زوجنك زوجسى اوزرنده بولغان حقلرى: زوجہ زوجينك طعاميني پشورور، (۲) كيوميني يوار، اوينى سبرور، اوده بولغان ماليني صاقلار و آنك اذندن باشقه مالندن صدقه ويرمس. اگر ويرسه، ايرگه ثواب، خاتونعه گناه بولور. ياقنلق استه گنده پاك وقتى بولسه بوى صونار. اذنسز اويندن چقماس. اگر چقسه فاي توب كرگه نيچه فرشته لرنك لعنتنده بولور. وهم زوجينك اذندن باشقه ايوينه قوناق كرتمس، و آكا طعام ويرمهس، خاتونك قورداشلىرى بولسه ده. مگر آنا آناسيني آطنده بر كره، باشقه محرملىرى يلدہ بر كره ايوگه كرتمكى جائز بولور.

اوشبو زوجندن بولغان اوز بالاسيني يخشى تريبه قيلور. وهر وقتده زوجيني تعظيم ايدوب آندن كوب ادب صاقلار. زوجنك زوج اوزرنده بولغان حقلرى: هر زوج زوجسىنه باب النفقه ده (۳) ذكر ايدلگانچه نفقه ويرور وهم اسراف بولماسداى قدر برله ايركنلك قيلور. طشقار يده بولغان خدمتلىرى زوج اوزى كوندورور. اوى ايچنده بولغان خدمتلىرى زوجگه تيشدر. قيلماسه گناھلى بولور. ولسكن زوج کوچ برله خدمت بويوره آلماس. خاتونعه ضرور مسئله بولسه زوج اوگره تور. اوزى بله سه عالمردن

(۲) مثلا شورپاسيني قايناتور، ايكمكىنى پشورور، چاي اسبابيني

حاضرلەر.

(۳) نه روشلى نفقه، كيوم ضرور ايدىكى باب النفقه ده ذكر ايدلور

انشاء الله.

صوواب او گره تور . کره گینی بلدروور . و شرع شریفکه موافق
 ووشده خاتونینه یومشافلوق و ایرکنلک قیلور . اوز نفسی ایچون
 آچو وفهر فیلماس، بلکه کیمچیلگی بولسه یوکلر و کیچهرگه
 طرشور . اگر مخالف شرع اشی بولسه اصلا راضی بولماس، ممکن
 قدر منع قیلور . و ترزیدن قاراوینه، نامحرمگه کورنمکینه،
 ضرورتسز اویندن چیقمقینه راضی بولماس . اگر راضی بولسه
 هر ایکه وی گناهی بولورلر .

فصل * قسم : خاتونلار آراسنده تیگزلیک قیلمقدر . ضرورت
 بولغانده (۲) دورت که قدر نکاح جائزدر . ولکن خاتونلر آراسنده
 شرع شریف بیورغانچه عدالت قیلوغه قادر بولغان کشی حقنده غنهدر .
 ضرورت بولماغانده یا که تیگزلیکگه قدرتی بولماسه بر خاتون
 برله اکتفاء تیشیلیدر . خاتونلرنی هر قایوسینی آیروم ایوگه یا که
 بولمگه قویوب کیوملرنده، آشاو و ایچولرنده برابر قیامق و یانلارنده
 کیچله وده تیگزلیک اوزره نوبت ایتمک واجبدر . یاقلق قیلوده
 برابرلیک لازم دگلدر . وهم سفرگه آلوب باروده نوبت و تیگزلیک
 واجب دگلدر . ایستکان خاتونینی هر وقت آلوب بارسه درست،
 ولکن فرغه «شباغه» صالحق اولی وستکه موافقدر .

کتاب الطلاق

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (ابغض السحلال الى الله

(۲) یعنی بر زوجه برله نفسنی حرامدن طبارلق بولماسه نفسی
 قناعتنور قدرلی ایکنی یا که اوچه، یا که دورتنی تزوج جائز بولور .
 آرطق درست دگلدر .

الطلاق) رواه ابو داود بعبارة ابغض الحق. ترجمه: شرعا ممنوع بولماغان نرسه لرنك الله تعالى خوش كورمكانه گي طلاقدر.

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (تزوجوا ولا تطلقوا فان

الطلاق يهتز منه العرش) رواه الديلمي في الفردوس. ترجمه:

نكاحا لانكز ولكن طلاق قيلما كز؛ زیرا كه طلاق سببلى عرش تهره.

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم: (ايما امرأة سألت زوجها

الطلاق من غير بأس فحرام عليها رايحة الجنة) (۲) ترجمه: فايو

خاتون ضرورة شرعية دن باشقه زوجندن طلاق صوراسه اول

خاتونغه جنت ايسى حرام بولور. ملة اسلاميه ده طلاق جائزدر يعنى

طلاق قيلمق برله شرعا نكاح كوته رلور وبوزولور. ولكن

ضرورة شرعية دن باشقه بولسه الله تعالى راضى بولماس. بو بنده

مكروه ومذموم اش قيلغان بولور.

طلاقك ضرورتى: «برنجى» زوجين آراسنده اصلا محبت

بولماينچه حرامغه توشمك احتمالى بولسه، «ايكچى» زوج نفقه دن

عاجز بولسه، «اوچنچى» خاتونده يامانلق شبهه سى توتسه،

«دورتنچى» وعظ وقورفتو برله ده نماز او قوماسه، يا كه اوشبولارغه

اوخشاشلى عيبى بولغانده زوج طلاق ايتسه جائزدر.

ضرورتسز نفسانيت، يا خلقسزلق برله طلاق قيلسه حديث

شريفدن آكلانمشچه الله تعالى قاشنده مكروه ومبعوض اش قيلمش

بولور. اگر طلاق ايچون ضرورت بولسه بدعت بولغان

روشندن صاقلانوب سنت طريقه سنچه وكوركام كيفيتچه واقع

قيلمق تيوشليدر.

(۲) والحديث في الجامع الصغير.

کیفیات طلاق: طلاق اوچ روشلیدر: «برنجی» احسن «ایکنچی» حسن. بو ایکی نوع موافق سنتدر. «اوچنجی» بدعت. طلاق احسن: اوشبوکه خاتون حیضندن پا کلندکندن سوگره اصلا یافنلق قیلما ی توروب فقط بر طلاق قیلور.

طلاق حسن: خلوة صحیحه ایدلمش خاتونینی اوچ طهرغه (۲) بولیب اوچ طلاق قیلمقدر. یعنی ضرورت بولوب خاتونینی حرام قیلماق استهسه بر طهرده بر طلاق ایدوب ینه حیض وقتینه چه صبر ایدوب حیضندن پا کله تگاج ینه بر طلاق واقع ایدر. سوگره ینه حیض کوروب پا کلنگندن سوگره اوچنجی طلاقنی واقع ایدوب خاتونینی حرام ایتسه گناهی بولماس. وهم تزوج قیلغان خاتونینی خلوتدن مقدم ضروره شرعیه سبیلی طلاق ایتسه طلاق حسن بولور. یعنی طلاق روشی ایچون گناهی بولماس.

طلاق بدعت: خلوت ایدلمش خاتونینی حیض وقتنده بر طلاق قیلماق، وهم بر یولی اوچ طلاق قیلماق، وهم بر طهرده بولیب اوچ طلاق قیلمقدر. اوشبو تورلی طلاقلار سنتکه موافق دگلدر. بو روشده طلاق ایتکوچی ضرورت برله طلاق ایتسهده طلاق روشی ایچون گناهی بولور. اوچ طلاقدن باشقه بدعت طلاقده طلاقندن قایتمق تیوشلیدر. رجوعدن سوگره خاتونینی تلهسه توتار تلهسه حیضندن پا کلندکندن صوگ یافنلق قیلما اینچه بر طلاق قیلور. و بو طلاقنی طلاق سنت واحسن بولور.

(۲) آیتسهده (یعنی حیضدن کیسلنگان خاتونده) اوچ آیهه بولیب طلاق قیلور. آیتسهده بر آی - باشقلرده غی بر حیض و طهر حکمنده بولور.

فصل

طلاقك اهلی بالغ عاقل در . صبی نك یا كه مجنون نك زوجه لری
بولوب طلاق قیلسه لر وهم نائم اویقو حالنده طلاق قیلسه طلاق لری
واقع بولماس . اما مكره (۲) بولوب طلاق قیلسه یا كه ایسرك حالنده
طلاق قیلسه طلاق واقی بولور . وهم هزل برله یعنی اویناب طلاق
ایتسه دخی واقع بولور .

انواع طلاق اوج نوعدر . «برنجی» طلاق رجعی «ایکنجی»
طلاق باین خفیف «اوجونچی» طلاق باین غلیظ .

طلاق رجعی : طلاق لفظی برله باشقه سوز آرتدر ماینچه بر
یا كه ایکی طلاقدر . «سن مندن طلاق» «سنی طلاق قیلدم» «مندن
طلاق بولدك» «خاتونم فلاننی طلاق قیلدم» لفظ لری کبی . اوشبو
لفظلر برله بر طلاق واقی بولور ، طلاقنی نیت قیلسه ده نیت قیلماسه ده .
وبردن آرتقنی نیت قیلسه ده ، ایکی یا اوج دیگان سوز لرنی قوشماسه
هنوز بر طلاق واقی بولور . اگر «من سندن طلاق» دیو خاتونینه
ئیتسه طلاق واقی بولماس .

طلاق رجعی نك حکمی . طلاق رجعی برله طلاق بولغان
خاتون عدتی اوتمه ینچه زوجینك نکاحندن چقماس ، هنوز نکاحنده
بولور . زوجینه کورنمک درست بولور . زوجی کوررده ییورد ،
زینتلور . اوزینی ایرینه یخشی کورسه تورگه اجتهاد ایدر . اگر

(۲) بر حاکم یا باشقه آدمی طرفندن کوچله نمش .

زوجی عدت ایچنده طلاقندن خاتونینه فایتسه جائزدر. ایسکیچه خاتون بولوب اورلور. خاتون نك رضالقی حاجت دگل وهم نکاح یا گارتمق حاجت بولماس.

طریق رجوع: عدت ایچنده زوج زوجه سینه «من سکا رجوع ایتدم» یا که «فایتدم» دیسه یا که نفس آرزوسی برله توتسه یا اوبسه فایتدم دیو ایتمه سده رجوع بولور. اگر طلاق ایدلمش خاتون عدتی ایچنده زوجینی شهوت برله توتسه یا که اوبسه زوج رضا بولسه رجوع بولور. زوج رجوع ایتدکینی زوجه سینه بلدرمه سده رجوعی صحیح بولور. ولکن بلدرمک وهم ایکی گواهغه گواهلاندرمق اولی وافضلدر. اگر زوج «رجوع فایدتم» دیگانده خاتون «عدتم تولدی» دیسه تولارلق وقت اوتکهن بولسه خاتون سوزینه اشانولور، رجوع بولماس. اگر اول قدر وقت اوتکهن بولماسه رجوعی صحیح بولور.

فصل طلاقنی بتون گاوده گه ایتلگوچی لفظلرغه اضافه قیلسه دخی طلاق واقع بولور. مثلا: موینك یا که باشك یا که جانك یا که تهنك یا که فرجك یا که یوزك یا که گاودهك طلاق دیسه طلاق واقع بولور. ودخی نصفك (۲) یا که ثلثك یا که ربعك طلاق دیسه طلاق بولور. ولکن قولك یا که آرقاك یا که قارنك طلاق دیسه واقع بولماس. اگر سن یارم طلاق یا که چاریك طلاق دیسه بر طلاق واقع بولور.

فصل باين خفيف طلاق لفظينه صفت قوشوب ايتسه چنانچه

« سن مندن الوغ طلاق ، يمان طلاق ، قاتی طلاق ، اوی طولوسی طلاق ، اوزون طلاق » کبی سوزلرني ايتسه اوچ طلاق بولونی نیت ایتسه بر طلاق واقع بولور . وهم سن مكا حرام یا که آیرلدك ديسه طلاق باين بولور . طلاقني نیت ایدوب « من سکا حرام » ديسه اوشانداق باين واقع بولور . ودخی خاتونينه طلاق قیلونی اویلاب « کیت » یا که « سن اوزولگن » یا که « آنالرکا قایت » ديسه باين بولور . وهم خاتوننك رضالغی برله مال برابرده طلاق قیلسه یا که خلع قیلسه طلاق باين واقع بولور .

باين نك حكمی : طلاق باين برله طلاق ایدلمش خاتون

ایرندن ازولگان بولور عدتی ایچنده زینتله نمهس وزوجینه کورنمهس ونکاحسز زوجی بوخاتونغه رجوع قیله آلماس . ولکن خاتوننك رضالغی برله زوجینه نکاح قیلسه لر عدت ایچنده بولسه ده درست بولور .

فصل باين غلیظ : اگر بر کمسه خاتونینی اوچ طلاق

قیلسه (کرك بر دفعه ده ، كرك اوچکه بولیب ، کيرك کوب سنه لر آرقیلی بولغان طلاقلری جیلوب اوچکه ایرشسه) خاتونی حرمة مغلظه برله حرام بولور . نکاح یا گارتمق برله ده حلال بولماس ، مگر تحلیل برله حلال بولور .

صورت تحلیل : عدت تولغاندن صوڭ ایکنچی

زوجیه نکاحلانو ب تمام یا قنلق بولغاچ الفت و موافقت یوقلغندن ایکنچی ایری طلاق قیلوب عدتی اوتسه اوشبو خاتون اولگی

زوجينه حلال بولور. وهم يا كادن اوچ طلاقغه قدر حرام بولماس. اگر ايكنچى زوج نكاحلانغاچ تمام ياقنلق قيلمانيچە طلاق قيلسه مذكوره خاتون اولگى زوجينه حلال بولماس، نكاحى هنوز حرام بولور.

تعليق طلاق - طلاقنى بر نرسه گه باغلامقدر. اگر زوجە سىنك طلاقىنى بر شىگه باغلاسه شول شى پيدا بولغانده طلاق واقع بولور.

مثلا: «فلان اورنغه بارساڭ مندن طلاق» يا كه «فلان ييرگه كرسهڭ طلاق» ديگان صورتلرده خاتونى مذكور اورنغه بر مرتبه بارسه يا كه شول ييرگه بر مرتبه كرسه طلاق بولور. ايكنچى مرتبه شول اشنى قيلسه ده طلاق بولماس. اگر «هر فايچان يا كه هر وقت بارساڭ طلاق» ديسه اوچكه قدر هر بارمقنده وكومكندە بدر طلاق واقع بولوب اوچ طلاقدن صوك اثرى قالماس، بس تحليل صوكندە نكاحلانغاچ خاتون مذكور اشنى قيلسه هيچ شى واقع بولماس اگر «فلان اشنى قيلسام هر نكاحلانغان خاتونم طلاق بولسون» ديو يمىن ايتسه عمرى بوينچە مذكور اشنى قيلم او لازم بولور. اگر بنا گاه قيلسه فايو وقتده بولسه ده هر خاتونى طلاق بولور. كرك يمىن وقتندە نكاحلانمش خاتونى بولسون، كيرهك صوگره بولسون.

تفويض طلاق - تفويض طلاق - طلاقنى خاتون نك اوز اختيارينه تابشرمقدر. بر كمسه زوجە سىنه «ايتسه سهڭ طلاق بول» يا كه «طلاق اختيار كنى اوزڭه ويردم» يا كه «طلاقكده اختيارلى بول»

دیگانه خاتون شول مجلسده، اگر خط یا کشی آرقلی طابشرغان بولسه خبر ایرشکان ساعتهده - «من اوزمنی طلاق قیلدم» دیسه طلاق واقع بولور. زوجی مذکور سوزندن قایتا آلماس. ولکن خاتون اوزینی طلاق قیلغانچه شول مجلسدن طورسه یا که اودین چغوب کیتسه یا که باشقه براشکه کرشسه اختیاری فالماس. سوکدن اوزینی طلاق قیلسهده طلاق بولماس. مگر زوج «هر وقتده اختیاری بول» یا که «تلاگان وقتکده اوزگنی طلاق قیل» دیگان بولسه زوج اول مجلس سوکنده وکوب زمان اوتکاچده اوزینی طلاق قیلورغه قدرتلی بولور.

خلع. خلع: خاتون زوجینک نکاحندن نرسه برابرنده چقمقی ورضالغی برله طلاق قیلنمقیدر. «خلع» و «طلاق» لفظلری برله ایقاع ایدلور. وهم ایکی طرفنک رضالغی برله مذکور لفظنی مال برابرنده باشقه عقدلر کبی ایجاب وقبول صورتنده اجراء ایدلور. خاتون طلاق باین برله طلاق بولور.

خلعنگ جوازی. خاتون زوجی برله الفت قیله آلماسه، وطلاق قیلنمقنی ایستهسه، آرالرینی اصلاح قیلنمق ممکن بولماسه، ولکن زوج طرفندن خاتونینی یمان کورمک بولماسه خاتوندن نرسه آلوب طلاق قیلنمق وخلع ایتمک جائز بولور. اگرزوج زوجهنی یاراتمای طلاق قیلنمق ایستهسه زوجهدین نرسه آلوب طلاق قیلنمق حرام بولور.

بدل خلع: مهرمقداری یا که آندن آزاراق بولمق تیشیلیدر. مهرمقدارندن کوبرمک بدل آلسهده خلع درست بولور. ولکن مال مکروه بولور. خلع بیک آز نرسه برابرنده بولسهده جائز وهممقداری

آچق بلنگان نرسه برابرنده بولسه ده درستدر . عدت نفقه سی و کیومی برابرنده بولغان خلع کبی . اگر بدل خلعه خاتون اوشبو زوجندن بولمش یاش بالاسینک بریل یا ایکی ییل یا بیش ییل نفقه و تربیه سینی یو کله سه جائز بولور . ومده مذکورده بالانک نفقه سی و تربیه سی خاتون مویننده بولور . اگر مدت تمام بولغانچی خاتون وفات بولسه ترکه سندن بالا تربیه سی ایچون زوجگه مال ویرلور .

فصل العدة . عدتنک (۲) مدتی : مطلقه یعنی طلاق بولغان خاتون

اهل حیضدن بولسه (۳) عدتی اوچ حیض اوتکارمکدر ، حیضی آی صاین یا که اوزاغراقده بولسه ده . اگر طلاق حیض وقتنده بولسه بو حیض حساب بولماس . ایکنچی حیضدن باشلاب اوچ حیض حاجت اولور . اگر مطلقه حیضدن طوقتاغان بولسه (۴) عدتی اوچ آیدر (۵) . طلاق آی باشینه طوغری کیلسه هلالی آیلر برله حساب آیدلور . آی باشینه طوغری کیلگان بولماسه عرفی آیلر (۶) برله حساب آیدلور . عدت مدتی تمام طوقسان کون بولور . برده حیض کورمه گان یاش خاتون عدتی ، بتونلای حیضدن کیسلگان خاتون عدتی کبی آی برله در . زوجی وفات بولمش خاتوننک (۷) عدتی دورت آی واون کوندر . آی باشینه طوغری کیلسه هلالی آی

(۲) هر تورلی طلاق آیدلمش خاتون اوزرینه وهم زوجی وفات بولمش خاتون اوزرینه عدت صافلامق واجیدر .

(۳) حمل وقتی کیچمه گان خاتوندر . عربچه (حائض) دیرلر .

(۴) حمل وقتی اوتکارمک خاتوندر . عربچه (آیسه) دیرلر .

(۵) محرم باشنده طلاق بولسه ربیع الثانی باشنده عدتی تمام بولمش

بولور .

(۶) عرفی آی او طوز کون .

(۷) کیره ک حائض کیره ک آیسه بولسون .

اعتبار ایدلور. طوغری کیلمهسه هر آی «۳۰» کوندن حسابلانوب
«۱۳۰» کونده تمام بولور. طلاقده ووفاتده ذکر ایدلمش عدت
مدتلی خاتون حامل بولماغان صورتدهدر. اگر حامل (۱) بولسه
عدتی وضع حمل (۲) برلهدر. اگر حملنی قویسه کیرهک وقتی یتشوب
کیرهک یتوشمای، طلاق صورتنده ووفات صورتندهده عدتی طولار.
طلاقدن یا که زوجی وفاتندن بر کون صوگ وضع حمل ایلهسه
شول ساعتده ایکنچی زوجگه نکاحی جائز بولور.

عدتنگ حکم و کیفیت. عدتنی شرع شریف بیورغانچه
رعایت ایتمک واجبدر. عدت اشدنه مساهله قیلمق حرامدر. عدت
ایچنده کیرهک طلاق عدتی کیرهک وفات عدتی مطلقا اولگی زوجندن
باشقهغه نکاح جائز دگلدردر. طلاق یا وفات وقتینهچه طورغان اونده
هیچ یرگه چقمای عدتینی اوتکارمک لازمدر. مگر وفات عدتنده
خاتوننک نفقهسی اوز ذمه سنده بولغانلقدین نفقه حاضرانگو چیسی
بولماسه اولاقده نفقه آلمق ایچون چقسه جائزدر. ولکن قونماقی
هنوز شول اونده بولمق لازمدر. طلاق عدتنده نفقه وکیوم
واومصارفی همهسی زوج مویننده بولدقندن خاتون ایچون چقمق
حاجت دگلدردر. قوناق بولوب دوست و خویشلرینه بارمق هیچ
قایو عدتده جائز دگلدردر.

اگر زوج فاسق بولوب خاتونغه دین ضرری بولوردای
بولسه یا که مالینه یا جائینه ضرر کیلمک خوفی بولسه زوج اوندین
کوچمک درست بولور. ولکن قایو اوگه کوچسهده ینه آندن
چقماق درست بولماس.

(۱) یوکللی خاتون

(۲) حملنی قویمق (بالا تابمق)

زینت. طلاق رجعیده خاتون - زوجی کورردای بولغانده
زینت اسبایینی تاشلاماس، بلکه ایرینی قزقدروغه طرشور. طلاق
ووفات عدتلرنده زینتی تاشلاریخشی کیوملر کیمهس. سورمه، مای،
خوشبوی استعمال ایتمهس. نکاح کبی امر شریفنک کیسامکینه دائما
حسرت و قایغو صورتنده بولور.

باب النفقات

خاتوننگ نفقهسی. هر منکوحه ننگ نفقهسی، کسوهسی، سکناسی (۱)
زوج موینینه واجب ولازمدر، زوج فقیر، زوج بای بولسهده.
لکن بو صورتده وهم زوج بای، زوج فقیره بولغان صورتده
اورتاچه حالده نفقه (۲) لازم بولور. اگر هر ایکاوی بای بولسهلر
یوقاری درجه نفقه، هر ایکاویده فقیر بولسهلر توبه ن درجه نفقه
واجب بولور. نفقه وغیری ننگ توبه ن ویوقاری بولولارنده عرفکه
قارالور، وبصیرت اییهسی عدل کمسه تعیینی برله بلنور. زوج
بای بولغانده زوج کیره کسنسه آنک ایچون بر خدمتی آلمق
واجب بولور* اگر زوج نفقه ویروندن عاجز بولسه یا که خاتونغه
ظلم قیلسه جبر ایندوب آصرامق درست بولماس. بلکه فاضی، امام
تیوشلی رهوش برله خاتوننی ایردین خلاص قیلور. اگر خاتون نفقه
ایچون بورچلانسه مذکور بورچنی زوجنک توله مکی واجب بولور.

سکناسی: خاتوننی اوز آلدینه بر اویگه قویمق واجبدر.
یعنی خاتون اوزی رضا بولماغانده زوجنک قرنده شلرینی وهم ایکنچی

(۱) نفقه: یمک، ایچمک. کسوه: کیوم. سکنی: اوی

(۲) کسوه و سکنی دخی شول حکمدهدر. (منه)

خاتوندىن بولغان بالاسىنى خاتون ياندى تونمق درست توغل .
خاتوننىڭ اوزىنە مخصوص اشياسىنى صافلارلق بىكلى اوى يا كە
بولمەسى بولمق زوج اوزرىندە حقىدر . خاتونغا تېوشلى اوده قاين
ايشىنى تورغز ماسقە اختىارى بولور . وهم زوج زوجەسىنىڭ
قرنداشلىرىنى وهم اۋلگى زوجدىن بولغان بالاسىنى زوجەسى اوينە
كروب طورودىن منع ايتودە اختىارلىدر . مگر آتا آناسى آطنادە
بر مرتبە كروب چقسەلر وباشقە محرم قرندەشلىرى يلدە بر مرتبە
كرسەلر منع ايتمەس . وهم خاتوننىڭ آنلارغە اوشو رەوشدە (۱)
بارماقدىن منع قىلماس .

كسوهسى . اوز حاللىرىنە موافق خلق عادىتىچە كىم تېشىدر .
ولكن آتا آنا ومحرملىرىنە بارودن باشقا - طويلر وسائىر
مجلسلرگە يوروردهى طش كىمولرى زوج ذمەسندە بولماس . اگر
خاتون ايرىدىن نشوز ايتسە يعنى آنك اذندىن باشقە اوندىن چغوب
كىتسە وايرى چاقرا طوروب قايتماسە اول خاتوننىڭ نققەسى اير
مويىنە لازم بولماس .

اولاد نققەسى . هر فقير بولماغان صبى بالانىڭ نققەسى آناسى
اوزرىنە واجىدر ، گرچه آناسى فقير بولسەدە . وهم نكاحلىدىرلىمگان
قزىڭ نققەسى وكسبكە قدرتى بولماغان خستە ياكە فهمسىز ياكە طالب
العلم بولغان بالغ اوغلىڭ نققەسى آناسى اوزرىنە لازم بولور .
اگر بالانىڭ مالى بولسە نققەسى آناسىنە لازم بولماس ، اوز مالدىن
صرف ايدلور . صبى بولسەدە ياش بالانى ايمزىك آناسىنە لازم
بولماس . بلكە آناسى مويىنەدر . آناسى انصافا وديانە ايمزىسە
(۱) يعنى آطنادە بر كره آناسىنە ، يلدە بر كره باشقە محرملىرىنە بارودن
منع غە قادر بولماس .

کوچله نلمهس، بلکه آتاسی مرضعه (۱) یعنی سوت آناسی یالار.
اوز آناسی ایتمه کچی بولسه یال آلتقی درست بولماس. مگر
زوجه نکاچندن چقان بولسه یات خاتونلر کبی اجره (بال) بوله ایتمه
جائز بولور. وهم باشقه خاتونلر آغان اجره گه آناسی راضیه بولغانده باشقه
خاتونغه ویرمک جائز بولماس، اوز آناسی آرتق بولور. اگر
بالانک آناسی ایکنچی زوجگه نکاحلنسه ایتمه حقی ساقط بولوب
بالانی آندن آلتور.

فصل محرملر نفقه سی. غنی (۲) آدم اوزره فقیر بولغان
آنا آناسینک نفقه سی و باشقه فقیر محرم قرنده شلرینک نفقه سی لازم
بولور. یعنی صبی یا که زوجسز قز یا که کسبدن عاجز بالغ ایر
قرنده شلرینک نفقه لری بو غنی کمسه موینه واجب بولور. آنا آنا
نفقه سی اوغل و قز موینلرینه تیگنر واجب بولور. اما قرنده شلری
ایچون بولردن قایلری ونه قدر میراث آلوردای بولسه لر
شونلرغه میراثلری ره وشنچه نفقه یو کله نور. مثلاً بر قزینک بای
بولغان بر ایر قرنده شی و بر بای قز قرده شی بولسه نفقه سینک
اوپندن ایکسی ایر قرنده شینه، برسی قز قرده شینه لازم بولور.
فقیر آدمینک ذمه شینه زوجه سی و اولادی نفقه لرندن باشقه کشی نفقه سی
لازم بولماس. وهم هیچ بای آدمینک نفقه سی کشیگه لازم بولماس (۳)
مگر زوجه نک نفقه سی زوجینه لازم بولور.

(۱) مرضعه بالانی آناسی قاشنده ایتمور. فقیر بولسه یا که مرضعه بولماسه
ایتمور گه آناسینی کوچله نور.

(۲) غنی دیوب بولورنده فطرداغی کبی حاجه اصلیه سندن آرتق نصاب
قدرلی مالی بولغوچی کشیگه ایتلور

(۳) یعنی آنا آناسینک وهم قرده شلرینک اوزرینه لازم بولماس.

الحضانة . حضانة : بالا تربيه قيلمق و آنك كبرهك ياراغيني
 حاضرلكدر . خاتون طلاق بولسه ياكه زوجي وفات بولسه ياش
 بالاسيني تربيه ايتوگه و قولنده طوطوغه بالانك آناسى احق بولور .
 يعنى آناسى من اوزمده تربيه قيلامن ديسه آناسينه ويرمك لازمدر .
 اگر قبول ايتمهسه جبرا ويرلماس . آناسى تربيه ايتسه ده نفقهسى آناسى
 ذمه سنده ، آناسى بولماسه محرم قرنداشلى ذمه سينه در . آنانك
 تربيهسى فقط آتاسندن كيلگان نفقهنى و كسونهنى حاضرلب ويرمكدر .
 اگر آناسى بولماسه ياكه تربيه قيلماسه آنانك آناسينك حقى در .
 اولده بولماسه بالانك قز طوغانلرينه ، صوگره آناسينك قز طوغانلرينه
 تيشيليدر . صوگره آتاسينك قز طوغانلرينه ثابت بولور . اگر
 خاتون جنسندن قرندهشى بولماسه آتاسى بولماغانده آتاسينك آتاسينه ،
 صوگره اير قرندهشلىربنه تربيه حقى تيهه . لکن نفقه هنوز تربيه چى
 موينده بولماس ، بلكه باب النفقه ده ذكر ايدلگانچه آتاسينه ، اول
 بولماغانده محرم قرندهشلى ذمه لرينه وارثلكلى اولچه ونچه لازم
 بولور . آنا وسايرلرنك تربيه حقى دائم بولور ، قز بالاغه نامحرم
 بولغان زوجگه نكاحله نمه سه لر . اگر بالانك نامحرمينه نكاحله نمه سه لر
 تربيه حقلرى ساقط بولور . بالانى آلوب ايكنچى قرندهشينه
 ويرلور . اگر اوشبو نكاحلى كوته رلسه ينه تربيه حقلرى قايتور .
 اير بالا آناسى قولنده ياكه جده (ئهبى) سى قولنده تربيه لنور يدى
 ياشينه قدر . يدى ياش بولسه ، آتاسى ياكه باباسى ياكه باشقه اير
 قرندهشلى آلور . زيرا يدى ياشنده تعليم (۳) و تاديب (۴) تيشدر .
 بو اشته ايرلر كاملرهك وقادرهك بولور . قز بالانى كورم وقتينه
 قدر آنالرى تربيه سنده قالدرلور ، بر آز پشرمك ، تكمك ،

(۳) تعليم == علم اوگره تمك .

(۴) تاديب == ادب اوگره تمك .

چیکمک کبی ہنر لرنی آناسندن او گرنسون ایچون . کورمگہ
ایوشکھچ آتاسینہ، آتاسی بولماسہ قرندہ شلرینہ فایتارلور . غیرت
برلہ یخشی صاقلاسونلر ایچون. (۱)

فصل ثبوت النسب. حمل نک مدتی آزی آلپی آی
کوبرہ گی ایکی یلدر . آلپی آی ایچندہ بالا یار الوب طوغمق
ممکندر . بر آدمنگ نکاح کونندن آلپی آی طولغانندہ زوجہ سی
بالا طوغدرسہ اوشبو بالا مذکور آدمنگ بالاسی بولور . یعنی
شرعا آنک اوغلی یا قزی وہم وارثی بولور . «مینم بالام توگل»
دیو نفی جائز بولماس . اگر نفی قیلسہ «لعان» ایدلوگہ یا کہ «حد»
اور لوغہ لایق بولور . اگر آلپی آیدن کمدہ طوغدرسہ بو
زوجنگ بالاسی بولماس . اگر بر کمسہ وفات اولدقندن ایکی
سنہ اوتکانچی زوجہ سی بالا طوغدرسہ عدتی طولغانلغی برلہ اقرار
ایتکهن بولماسہ بو بالا وفات بولغان کمسہ نک بالاسی بولور
وہم آندن میراث آلور . (۲) اگر عدتی اوتکانلگینی اقرار
قیلغاندن سوگ آلپی آی اوتکاج بالا طوغدرسہ آنک بالاسی
بولماس . اگر مطلقہ رجعیہ (۳) طلاقندن ایکی سنہ یا کہ آرطغراق
اوتکاج طوغدرسہ عدتی کیچدکینی خبر ویرگان بولماسہ بالانک
نسبی شول زوجدن ثابت بولور ، زوج قبول و اقرار ایتہ سہ دہ
عدت ایچندہ یا قنلق قیلنو غہ حساب ایدلور . وہم طلاقندن رجوع
ایتمش بولور . اگر ایکی یلدن کیمرہ کدہ طوغدرسہ نسب ثابت

(۱) غالباً آنالار بالاغہ یومشاق و آرطق شفقتلی ، علم و ادب لری غایتہ
ناقص بولدقندن قر بالا کوز توشہ ردا ی بولدیسہ مہابت و غیرت ایہ سی بولغان
آتاغہ فایتارلق تیوش بولادر . (منہ)

(۲) طوغدرمقی ایکی شاعد برلہ ثابت بولدقندہ یا کہ وارثلر تصدیق
ایتکاندہ (منہ)

(۳) طلاق رجعی برلہ طلاق ایدلمش خاتون

بولور. و لکن رجوع ثابت بولماس. وقت طلاقده حملى بولوغه حساب ايدلوب اوشبو وضع حمل برله عدتی کیچهر
بائنه (۲) خاتون طلاقدن ایکی یل بولغاندن بالاطو غدرسه
زوج مذکور دن ثابت بولماس. مگر زوج مینم بالام دیو دعوی
قیلسه آنک بالاسی بولور. ایکی یل ایچنده طو غدرسه نسبی ثابت
بولور، زوج دعوی قیلسه ده.

طلاق المریض. بر کمسه طلاق رجعی برله زوجه سینی
طلاق قیلسه و عدتی اوتکه نچی زوج وفات بولسه زوجه میراث
آلور و زوجه وفات بولسه زوج میراث آلور. طلاق باین (۳)
بولسه میراث آشماسلار. مگر خسته کشی زوجه سینی رضالقدن
باشقه طلاق باین قیلسه و عدت ایچنده زوج شول خسته لقدن وفات
بولسه زوجه میراث آلور. (۴) زوجه وفات بولسه زوج میراث
آلماس. اگر زوجه نك رضالغی برله طلاق باین قیلسه هیچ فایوسی
میراث آشماسلار. زوج صحت حالنده طلاق باین قیلوب سوگره
خسته لانوب زوجه سینک عدتی کیچکه نچی وفات بولسه یا که خسته
حالنده طلاق باین ایدوب سوگره صحتله نسهینه ایکنچی تورلی مرض
برله خسته لنوب عدت ایچنده وفات بولسه زوجه میراث آلماس.

(۲) طلاق باین برله طلاق قیلمش خاتون

(۳) باین خفیف بولسه ده غلیظ بولسه ده (منه) (۴) ایسکیچه خدمتلرن اداغه
آدر بولماغان خسته نی «اولوم خسته سی» و «مریض مرض الموت» دیرلر.
شول حالده زوجه سینی طلاق قیلسه (الفار) دیرلر بولسه خاتونینه میراث
بیرون قاچوب طلاق ایسکن کورنده در. خاتوننی (امراه الفار) دیرلر (منه).

کتاب الایمان

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم «من اقتطع حق امرى مسلم بيمينه فقد اوجب الله له النار وحرّم عليه الجنة» (۱) ترجمه: هر کم آنط ایدوب بر مسلمان حقیقی آلسه الله تعالی اول کمسه گه اوطنی واجب ایدور و جنتی حرام قیلور .

آخر حدیثه صحابه لر «یا رسول الله آز نرسه بولسه ده می» دید کلرنده رسول الله نك صلى الله عليه وسلم «آغاچ کیسه گی بولسه ده» دیگان جوابی ذکر ایدلمشدر .

یمین، قسم، حلف — آنط معناسنده در . (۲) یمین اوچ نوعدر: یمین غموس، یمین لغو، یمین منعقدہ .

یمین غموس: قصدا یا لغان آنطدر . بولغانی «بولمادی» آ لغانی «آلمادی» بیر گاننی «بیرمه دی» بولماغاننی «بولدی» دیو آنط کیبی . اوشبو یمین غموس گناه کبیره در . مرتکب بولغان کشی الوغ گناهغه چومار . الله نك عذابینه دوچار ، جهنمگه داخل اولور . (۳) وهم دنیاده خراب بولمقینه سبب بولور . کامل توبه واستغفاردن باشفه علاج یوقدر . کفارت برله کیچلمهس .

یمین لغو: خطالق برله یا لغانغه آنطدر . مثلاً بر بولماغان اشنی بولغان دیو بلوب «بولدی» دیو ، یا که بولغان اشنی بولماغان دیوب بلوب «بولمادی» دیو یمین ایتسه یمین لغو بولور . وهر مادهه خلاف واقع نرسه گه راست دیو ظن قیلغاندن یمین ایتسه اوشانداق یمین لغو بولور . یمین لغوده یا لغان آنط بولسه ده قصدا بولماغاندن شاید گناهلی بولماس .

(۱) رواه مالک ومسلم والنسائی وابن ماجه .

(۲) فارسیده (سوگند) دیور لر ،

(۳) الله تعالی عفو قیلماسه .

یمین منعقدہ: (۱) کیلہ چکدہ بر اشنی قیلماقغہ یا قیلماسقہ عہد
ویمین ایتمکدر. اوشبو نوع یمیندہ حرام اشکہ یمین ایتکن
بولماسہ یمیندہ طورق توشلیدر. اگر یمیندہ طورماسہ حانت
بولور. کفارت لازم بولور. اگر حرامغہ یمین قیلغان بولسہ
مثلا: نماز اوقوماسقہ، آتاسینہ یا ایسہ آناسینہ خدمت ایتمہ سکہ.
کشیکہ یامانلق ایتەرگہ، بر حرام اشنی قیلورغہ یمین ایتسہ یمینی
بوزمق و حانت بولمق واجب بولور. حانت بولغاج کفارتینی اوتەر
بو صورتدہ کفارت لازمدر.

یمین ایتکندہ اللہ تعالیٰ ننگ اسماری برلہ یمین ایتمک واجبدر.
باشقہ نرسہ برلہ یمین درست توگلددر. آی، قویاش، آش، باش،
جان، کتاب، مصحف، پیغمبر، فرشتہ، کعبہ کبیلر برلہ یمین درست
توگل، بلکہ حرام واسلامغہ خلافدر. «فلان اشنی قیلماسقہ عہد ایتدم»
یا «یمین ایتدم» یا «عہد بولسون» یا «نذر بولسون» (۲) دیسہ
دخی یمین بولور. حانت بولسہ کفارت واجب بولور. اگر «فلان
امرنی قیلسام ایماندن آیرولایم» یا کہ «مجوسی بولایم» یا کہ «یہودی
بولایم» یا «نصرانی بولایم» دیسہ یمین بولور. حانت بولغاندہ کفارت
واجب بولور. لکن ئەتسکوچی مذکور امرنی قیلغاندہ ئەتسکہ نیچہ
یامان بولونی اعتقاد ایتکن صورتدہ حانت بولسہ ککافر بولور،
اسلامدن آیرولور، توبہ و تجدید ایمان فرض اولور. (۳) اگر
«فلان نرسہنی قیلسام اللہنک قہری (یسا کہ) لغنتی توشسون» دیسہ
یمین بولماس. لکن مذکور نرسہنی قیلو تقدیرندہ اوزینہ بددعا
قیلمش بولور.

(۱) یمیندہ طورق عربدہ (بر) اسملیدر (حنت) مقابلی.

(۲) اللغہ عہد، اللغہ یمین - اللغہ نذر دیمک حکمندہ بولور.

(۳) اگر اعتقاد ایتمہسہ دینینہ ضرر بولماس.

فصل. یمین منعقدده و حشده قصد، خطا و اکراه بر ابردر. بر
کمه قصد ایتمای خطا یمین ایتسه یا که کشی کوچاهوی سبلی
یمین ایتسه شرعا یمین حکمی یورور. وهم یمینی اونوطوب یا که
اکراه برله بوظسه حانث بولور. کفارت واجب بولور.

فصل بر کمسه اوزینه حلال نرسه نی حرام قیلسه مثلا:
«چای اچمه م (یا که) اوشبو طوننی کیمه م حرام بولسون» یا که
«اوشبو کفشمی کیو (یا که) اومگه کرو حرام بولسون» دیسه
مذکور اشئر حرام بولماس. ولکن قیلسه کفارت لازم بولور.

فصل کفارت. حانث بولغان کشیگه لازم بولغان کفارت
بر قل آزاد ایتمک یا که اون مسکینگه یا فقیرگه هر بره مینه فطره
قدرلی طعام صدقه قیلیمق یا که آنلارغه بره کیوم ویرمکدر. اگر
مذکور اشئرگه قدرتی بولماسه اوچ کون توتاش روزه توتمقدر.
طعام ویرمک اوزینه اون مسکینی ایرته وکیچ طویدرسه کفایه در.
وهم بر فقیرگه اون مرتبه فطره قدردن (۲) صدقه ویرسه یا اون
مرتبه کیوم ویرسه دخی جائز بولور. طعام یا که کیوم ویروگه
قدرتی بولغان کشی ایچون روزه کفایت ایتمه س.

فصل. نذر اوچ نوعدر. برنجیسی مطلق نذر مثلا: «فلان چاقلی کون
روزه توتمق (یا که) فلان قدر صدقه ویرمک موینمغه لازم بولسون»
دیمک کبی. بو نوع نذرگه وفا لازم بولور.

(۲) یارم صاع بغدادی (۱۵) تین بولسه اون فقیرگه اون بیشار تیندن
بر صوم ایلی تین بر یمین کفارتینه کفایه بولور. اگر کیوم ویرسه افلی
اون کشیگه اون کولمه ک حاجت بولور.

نوع ثانی بر مرادی حاصل بولغانده قیلمقچی بولغان نذر در .
مثلا «بو بلادن قو طولسام اون کون روزه توتار ایدم. زوجم
سلامت قایتسه اون رکعت نماز او قور ایدم» دیمک کبی نذر لر در .
بو نوعدده مرادی حاصل بولسه وفا واجب بولور .

نوع ثالث اوزینی بر مکروه اشدن طیمق ایچون بر
نرسه نی موینینه یو کله مک نذری. مثلا «غیبت سویله سه م بر صوم
صدقه ویررمن، جماعت نماز ندین قالسام بر کون روزه توتارم»
دیمک کبی. بو نوع نذرده حانت بولسه اختیارلی بولور: تله سه
ایتکان نذرینی قیلور، تله سه باشقه یمینلرده گی کبی کفارت ویرور .
هر قایوسی کفایه در .

نذر ننگ شرطی . بر کمسه نذر ایتسه وفا واجب بولور .
لکن ایکی شرط برله. شرط اوّل: نذر ایتکان عبادتی شرعا مقصود
بالذات بولغان بولسون . فقط ایکنچجی عبادت ایچون گنه شرط
و حاجت بولغان بولماسون .

شرط ثانی: مذکور عبادة مقصوده ننگ جنسی نذر دن باشقه
واجب بولسون. بس جنازه نمازی، قرآن او قو، طهارت آلو کیلر
برله نذر ایتسه نذر بولماس. یعنی وفاسی لازم بولماس . چونکه بونلر
عبادة مقصوده لذاتها دگل لر در . بلکه جنازه نمازی محض میت حقینی
اوتهمک ایچون. قراءت و طهارت نماز ایچون واجب بولمش عبادت لر در .
وهم زیارت قبور، طلاق مرأة، بناء مسجد کیلر برله نذر ایتسه
یا که هر نماز سوکنده بر دعانی او قو برله نذر ایتسه دخی وفاسی
واجب بولماس؛ زیرا که بونلر جنسندن واجب بولغان عبادت یوق .

بولنر مستحب یا مباح امر لر در . اگر نماز ، روزه ، صدقه ، حج ، اعتکاف ، قربان کبی عبادت لر بر له نذر ایتسه و فاسی لازم بولغان نذر بولور . (۲)

فصل بر خاص آقچه نی صدقه قیلمغه نذر ایتسه شول مقدارده باشقه آقچه ویرسه ده جائزدر ، وفا قیلغان بولور . وهم «فلان آدمیگه ویررمن» دیو آتاغانده باشقه فقیرگه ویرسه یا که «بو کون ویررمن» دیگان صورتده یارینغه قالدروب ویرسه جائز بولور . و تعیین قیلغان کونندن مقدم ویرسه دخی جائز بولور . اگر مسجد حرام یا بیت مقدسده نماز او قومق بر له نذر ایتسه باشقه یرده او قومق بر له وفا حاصل بولور . ایتکان موضعغه وارمق شرط تو گلدر .

فصل بر اشنی قیلماسقه یمین ایتسه حانث بولماو ایچون عمر بوینچه قیلماو حاجت بولور . اگر قیلوغه یمین ایتسه عمرنده بر مرتبه قیللق کفایه در . سویله مه سکه یمین صورتنده تلاوت ، تسبیح ، تهلیل کبی عبادت سوزلری سبیلی حانث بولماس . «هیچ کونده فلان اشنی قیلمام» دیگانده کیچده و کوندزده قیلماو لازم بولور . اگر کوندز دیسه کیچ قیللق بر له حانث بولماس . بر یورطده طورماسقه یمین ایتکانده اهل و اولادی و جمیع اشیا سی بر له حاضر کوچه باشلامق تیوشدر .

فصل . اعتکاف بر له نذر ایتسه وفاء واجب بولور . اعتکاف هر قایو آیده بولسه ده جائزدر . روزه بولوب جماعت مسجدنده

(۲) چونسکه بولنرنگ جنسلرندین واجب و مقصود بولغان عبادت لر

واردر . (منه)

یخشی اش برله اوتکارمک تیوشدر. اعتکاف رمضانغه خاص بولماسهده
نذر بولغان اعتکاف، روزهمز درست بولماس. مطلق ایتکانده بیر
کون لازم بولور. ایکی کون یا اوچ کون دیگانده بر توتاش
کیچلری برله واجب بولور. اگر فقط کوندزنی نیت ایتسه دخی
جائزدر. کیچلری لازم بولماس.

(والحمد لله)

